

ՎԱՀԱՆ ՏԷՐԵԱՆԻ

ԱՆՏԻՊ ՔԵՐԹՈՒԱՆԻ ՄԸ

Անցուզական բանաստեղծին մահուան 25ամեակին առիթով, Յունուար 9ին Երևանի մէջ «Յուշ Երեկոյ» ընթերցուեցաւ: «Խորհ. Հայաստան» Երևանի Գրական Թանգարանին մէջ գտնուող անտիպ նւթերէն, հրատարակեց (8 Յունուար) մեծ քերթողին երկու բանաստեղծութիւնները, որոնցմէ մին է հետեւեալը:

Մի՛ խառնե՛ք մեզ ձեր վայրի, արջի ցեղերին, –
Մեր երկիրը աւերուած, բայց սուրբ է եւ հին:

Որպէս լեռն է մեր պայծառ տեսել հազար ձիւն,
Այնպէս նոր չեմ մեզ համար դաւ ու դառնութիւն:

Բաբելոնն է եղել մեր ախոյեանը՝ տե՛ս, —
Անհետ կորել, անցել է—չար մշուշի պէս:

Ասորիքն է եղել մեր թշնամին-ահա՛
Դաշտ է տեղը եւ չկայ քար քարի վրայ :

Ամբակուտ է մեր հոգիին-դարերի գաւակ՝
Շատ է տեսել մեր սիրտը աւեր ու կրակ :

Շատ է տեսել երկիրն իմ ցաւ ու արհաւիրք
Լաց է այնտեղ ամէն երգ եւ ողբ՝ ամէն գիրք :

Գերուած եմք մեմք ո՛չ ստրուկ – գերուած մի արծիւ,
Զարուքեան դէմ վեհսիրտ միշտ, վատի դէմ ազնիւ.

Բարբարոսներ շատ կը գան ու կ'անցնեն անհետ
Արքայական խօսքը մեր կը մնայ յաւէտ:

Զի հասկանայ ձեր հոգին ե՛ւ ծոյլ ե՛ւ օտար,
Տանար է մեր երկիրը, սուրբ է ամէն փար:

Եգիպտական բուրգերը փռի կը դառնան,
Արեւի պէս, երկիր իմ, կը վառուես վառման:*

Որպէս փիւնիկ կրակից կ'ելնես, կ'ելնես նոր
Գեղեցկութեամբ ու փառքով վառ ու լուսաւոր:

Կանգնի՛ր, հայարտ օրպէս լոյս լեռն է մեր կանգուն,
Արիացի՛ր, սի՛րտ իմ, ե՛լ հաւատով տոկուն :

* Եղիշէն Ձարեանց արդէն ծանօթ էր այս բանաստեղծութեան իր «Երկեր Նայիրի» արձակ փոքրիկումովին մէջ (էջ 319, ա սիւնակ. հրատ. Երեւան) կը յիշէ այս երկու տողերը:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

(Շար. տե՛ս «Բազմավեպ» 1940, էջ 74)

F

— Դուռն կ'ուղես գիտնալ, վերսկսաւ, թէ ո՞վ եմ ես եւ ի՞նչ է անուանս։ Դեռ չգուշակեցի՞ր։ Միայն ըսեմ որ Հին թշնամի մըն եմ Ասատուծոյ եւ իր որդիներուն։ Թշնամի գերեթէ սահմանեալ։ Քիչ առաջ խոստովանեցար որ վայրկեաններ կան ուր կը նշմարես թէ կ'ատես Յիսուսը. ճշմարտութիւնը ըսիր, մի' ուրանար։ Եթէ քաջութիւն ունիս հարցաքննելու հոգիդ՝ դէմ առ դէմ առանց խուսափելու, պիտի տեսնես թէ ինչպէս այն տեսակ մը սէրը, զոր կը զգաս Յիսուսի հանդէպ, ուրիշ բան չէ եթէ ոչ ատելութեանդ ամենակեղծաւոր եւ ահռելի դէմքը։ Կը կեղծես զինքը սիրել, կը փափաքիս զինքը սիրել, միայն անոր համար՝ որ կը զգաս թէ զինքը կ'ատես, չամար՝ որ կը զգաս թէ զինքը կ'ատես, ու միշտ աւելի կ'ատես։ Մտիկ ըրէ Յուդա, ինծմէ մի' հեռանար, խարուած չեմ քովդ գառով։ Ստեղծուած ենք իրարու բարեկամներ ըլլալու համար, եւ մաղր թերեւ եղբայրներ։

Դուռն ինծի չափ սրտեր կարգալ գիտես։
Յարդ բոլոր քեզի ըսածներս կատակ էին,
որպէս զի զքեզ սկիզբէն չխտեցնեմ, որ-
պէս զի զքեզ փորձեմ, որպէս զի հոգիիդ
խորը քննեմ։ Հիմա զքեզ աւելի լաւ կը
ճանչնամ, Յուդա, հիմա կընամ քեզի հետ
խօսիլ առանց քոյի եւ նախազգուշութեան։
Մերժեցիր Յիսուսը մատնել՝ երբ կը ջա-
նայի զքեզ համոզել թէ այդ մատնութիւնը
իր յաղթանակին պիտի առաջնորդէր։
Իսկ ընդհակառակն՝ պիտի չմերժես վա-
րայց ընդհակառակն՝ պիտի չմերժես վա-
ճառելու, երբ գիտնաս թէ պիտի չարչար-
ուի եւ սպաննուի։ Վաճառէ՛ զանիկա,
Յուդա, վաճառէ՛, նոյն իսկ քիչ գնով,
մեր յաղեցած ատելութիւնը պիտի վար-
ձատրէ ամէն, ամէն զոհողութիւն։ Յանձ-
նէ՛ դա՛ն, Յուդա, սպանդանո՛ց տար։ Գու-

Թշնամիդ է, եւ բոլոր մարդկութեան թըշնամին, եւ մէջտեղէն կը վերցուի:

Միթէ կը հաւատա՞ն թէ նա Աստուած
ըլլայ կամ Որդի Աստուծոյ: Պետրոսի
նման դերահաւան չես եւ ոչ Յովհաննէսի
պէս մանկամիտ, քու լուսաւոր միտքդ չի
կրնար հաւատալ Յիսուսի յաւակնեալ աս-
տուածութեան: Ես ստուգութեամբ գիտեմ
որ Աստուած չէ, եւ անկարող է դործելու
հրաշքներ, որոնք սեփական են Աստուծոյ:
Երեք տարի առաջ անապատին մէջ իր հետ
երկար խօսակցութիւն մը ունեցայ, որով-
հետեւ կը փափաքէի յստակ տեսնել իր
էութիւնը: Աստուած մը որ երկրիս վրայ
կը շրջի մարդու գիմակով՝ խոռովիչ հիւր
մըն է: Իրմէն խնդրեցի որ իր գերբնական
զօրութեան միայն երկու ապացոյցներ
տայ. — Տաճարին աշտարակէն ինքզինքը
վար նետել եւ քարերը հացի փոխել: Ինծի
պատասխանեց սուրբ Գրքի մէջը երուսնե-
րով, բայց չուզեց խնդիրքս կատարել.
չուզեց՝ որովհետեւ չկրցաւ: Ճշմարիտ
Աստուծոյ մը համար այդ երկու հրաշքնե-
րը տղու խաղալիքներ պիտի ըլլային: Աս-
տուած երկնային էակ մըն է եւ վախ չունի
գետին իյնալու. Աստուած սէր է եւ զօրու-
թիւն, եւ պիտի չմերժէր քարերը հացի
փոխելով՝ իր կարողութեան եւ մարդոց
հանդէպ ունեցած սիրոյն ապացոյցը տալ:
Եւ եթէ տակաւին կասկած մը մնացած
ըլլայ անոր մարդ ըլլալուն նկատմամբ,
գիտցի՛ր որ անապատին մէջ քանի մը օր
առանց ուտելու անցնելէ ետք՝ անօթու-
թիւն զգաց:

Իսկական Աստուած մը, նոյն իսկ մարդու կերպարանքով, երբեք չի կրնար զգալ անօթութեան զրզիւրը: Եւ դու ինծմէ լաւ գիտես, թէ նա սիրալոթար կ'ընդունի բարեկամներու հրաւերները խնճոյքներու եւ

